

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
Pe un an 50 Lei
Pe jumătate de an 25 „
Pe un pătrar de an 12 1/2 „
Un număr 1 Leu.
Pentru străinătate pe un an 80 Lei.

Manuscrisele nu se inapoiează și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserțiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 60 Lei, până la 200 de cuvinte 90 Lei, de aci în sus 120 Lei.

Un lăpădat de neam
și un lăpădat de lege.*

Nagy Dávid — Alexie Bijan.

* „Unirea” dela Blaj, în numărul 34 din 25 August a. c., în articolul „în jurul unui ‚Aviz’ ortodox” bagatelizează dispozițiunea de sub Nr. 1988/923 a Consistorului diecezan din Oradea-Mare, prin care se admit la examen de cvalificațiune preoțească unii dintre învățătorii noștri mai buni, cari apoi sunt înstituiți preoți în parohiile noastre mai slăbuțe. „Noii preoți ortodocși se fac deci foarte pe ușor în această eparhie a Orăzii” zice Unirea, căci n’au decât să citească puțină „teologie” și și pentru că „trecerea acestui examen pare dinainte asigurată în vederea înmulțirii cu orice preț a preoților pentru a putea face cuvenita propagandă ortodoxă în Bihor.”

În numărul său 32 din 11. August a. c. la „Revista bisericească”, „Unirea” să mângâie cu aceea, că pentru pierderea pâr. protopop Dr. Ștefan Pop „poate încresta trecerea mai recentă dela neunire alor 2 preoți și a unui candidat de preot.”

În fine, în numărul 35 din 1 Septembrie a. c. „Unirea” ne arată și cine este candidatul de preot, la care a făcut aluziune, căci la „Știri mărunte” publică, că „Ordinariatul din Lugoj a numit pe pâr. Alexandru Bijan la Ticvanul-mic.”

Acest Alexandru Bijan nu este altul decât învățătorul Alexie Bijan din Cornereva, care s’a fost adresat și autorităților noastre bisericești, ca să fie admis la examenul extraordinar de cvalificațiune preoțească, în baza căruia apoi să fie înstituit la o parohie din dieceza noastră.

Prezentându-se numitul învățător înaintea celor în drept a primit promisiunea, că dacă va corespunde prescrierilor canonice și dacă avizul celor chemați va fi favorabil, va putea fi admis.

Între timp s’a constatat, că dânsul este divorțat de prima sa soție și s’a căsătorit a doua oară, și astfel cererea i-a fost respinsă.

S’a adresat deci Episcopului unit din Lugoj, care exonerându-i *dispensă specială* dela Papa din Roma l-a primit în cler.

„Unirea” din 25 August a. c. bagatelizează pe preoții noștri cu cvalificațiune extraordinară, care „ca azi au fost admiși la examen, ca mâine vor fi admiși la hirotonire, iar ca poimăine vor fi propuși ministerului cultelor pentru a fi remunerați ca preoți cu cvalificațiune completă.”

Cu plăcere dăm deci loc articolului de mai jos, pentru ca cetitorii noștri să cunoască cât de obiectivă este „Unirea”, care știe critica dispoziția Consistorului din Oradea-Mare, dar în același timp, susținând interesele bisericii „naționale” unite, nu are nici un cuvânt de ocară pentru cazul „candidatului de preot”(?) Bijan, care a studiat temeinic învățătura și dogmele sf. Uniri.

Ah! da! Bijan este un caracter din toate punctele de vedere și cu cultură teologică aleasă, nu ca învățătorii — preoți ortodocși, — mucenici ai suferințelor noastre din trecut.

Pentru ca „nedreptatea trecutului de robie” să fie reparată, rugăm On. Minister al Cultelor să aplice „protecțiunea cea de-o potrivă” și în cazul Bijan, căci dânsul, unit fiind, are cvalificațiune completă.

Nota Red.

Fruntașa comună grănicerească Cornereva de astădată ne servește ambele tipuri: tipul lăpădatului de neam și tipul lăpădatului de lege.

Ca să fie pe placul mai marilor, fostul jandarm David Novăcescu și-a schimbat românescul nume în „Nagy Dávid”. Preotul de atunci cu adâncă mâhnire sufletească, amestecată cu puținică răsbunare, scrie pe marginea matriculei: „Cine cui se închină acolo să fie! ȕic eu Popa Nicolae”. La ultimile cuvinte noi n’am avea de adăugat decât: „Amin!” Și David Nagy își poartă și azi, în România Mare, cu fală numele dat de nașul nou, de Ungurul asupritor.

Mai interesant e al doilea tip: tipul proaspăt al lăpădatului de lege. Este vorba de învățătorul și „director”-ul fără subalterni Alexie Bijan.

Așa din senin, cu dorul lui neastâmpărat de mărire, într’o bună zi i-a venit cheful să se facă popă. Natural, mai întâi a mers la deputat, deputatul la mitropolit, mitropolitul a poftit episcopul, că așa un suflet plin de râvnă de a sluji Domnului, ar fi bun să fie admis la examenul extraordinar de cvalificațiune preoțească și să i-se dea darul de păstor sufletesc al unei parohii din Jugoslavia.

În timp ce studia dogmele pravoslavniciei credințe, un avocat de aici din Caransebeș studia în taină pravilele bisericii. În vremea ce novitul se adâncea în taina dogmelor, avocatul (—a cărui soră novitul o luase întâi lui-și muiere și de care a divorțat —) descâlcea din pravile un urgisit de paragraf, care zice, că unul care vrea să primească darul preoției, nu poate să varieze două muieri.

Hinc illae lacrimae! De aici ciuda și năcazul asupra avocatului. Dar nu e de vină avocatul cu paragraful pravilei, ci e de vină legea strămoșilor lui, care cu astfel de opreliști îi pune novitului piedecă în sborul lui spre mărire.

În tren cl. II-a, între Caransebeș și Lugoj, ca lui Pavel pe drumul Damascului, lumină mare i-a răsărit. Într’o clipă nor negru s’a lăsat peste dogmele pravoslavniciei lui credințe, studiate până atunci și lumina cea nouă puternic isvoră dinspre porțile *vădiciei unite*. S’a abătut

în Lugoj la *vădica unit*. Nu peste multă vreme a sosit și blagoslovenia sf. Scaun. Unii spun, că ar fi văzut și celebra bulă „*specială*” pentru și mai celebrul proslit din Cornereva. Cuprinsul acurat nu-l știm, dar noi credem, că în felul acesta a resonat sf. Scaun: „*Dominus vobiscum*” ! Dumnezeu cu voi cu toți! Dumnezeu cu tine și cei ce vor face ca tine! Ca să-ți câștigăm noi sufletul tău Bijane, noule mielușel al staulului nostru, primește blagoslovenia noastră. Să trăești fericit cu muierea și copiii tăi. Și-dacă neastâmpărul tău sau alte întâmplări neprevăzute într-o bună zi te vor sili să-ți iai o nouă muiere, ca nu cumva să ne părăsești și pe noi și să te dai în legea turcească și pentru a treia însurătoare vei avea aprobarea noastră. Pentru popii noștri — nu, pentru cei ce ne aparțin numai dogmaticește nouă, — o singură însurătoare; dar pentru tine, Bijane, sunt permise una, două etc... căsătorii. Numai pe tine, scumpulă Bijane, să nu te pierdem“.

Cam așa credem noi, că va fi fost redactat actul sf. Scaun pentru deslegarea unei opreliști cuprinse în pravilele bisericii răsăritene.

Dacă nu credeți, că e așa, să-l rugăm pe dl Bijan să ne reproducă întocmai dispensația „*specială*” a sf. Scaun. Ar fi un act memorabil, demn de a fi studiat chiar și de frații uniți.

Felicităm biserica soră, pentru această achiziție nimerită!

Biserica soră se tot laudă cu naționalismul ei și drept are. Dar cazul de față poate fi puțin măgulitor pentru ea. După actele ce le posedem la redacție, cel mai mare copil al adeptului noii credințe atât în matricula civilă, cât și în protocolul bisericii poartă cel dintâi nume de „*Árpád*”. Ar fi interesant, ca cineva răsfoind prin arhivele bisericilor românești, să mai afle un al doilea caz de *Árpád*. Înțelegem, ca un om să se înalțe prin mijloace nepermise, dar ca un intelectual aparținător neamului nostru de dragul mai marilor să arunce ocară vecinică asupra urmașilor săi, — asta credem, că e sub demnitatea lui.

Referitor la naționalismul dlui Bijan, ar fi de dorit, ca cineva să cerceteze arhiva notarială din Rusberg.

Felicităm biserica soră pentru această achiziție aleasă dar ne temem, că noul proslit al ei, râvnind o situație mai mare ca popia unită, în cadrul statului român, mâne-poimâne, sub numele de Bijan Mehmed sau Ali va ajunge superiorul imamilor din România Mare.

Bucură-te Romă, Cornereva te-a umplut de spor!

* * *

Sărbarea culturală dela Timișoara.

A 62-a adunare generală a Asociațiunii.

Mii de intelectuali din toate unghiurile țării și țărani din diferitele sate ale mândrului nostru Bănat, s'au întrunit în 28 și 29 August a. c. la Timișoara la adunarea generală a Asociațiunii.

În ziua primă s'a ținut serviciu divin în bisericile românești din oraș, unde corurile bănățene au făcut adâncă impresie asupra publicului asistent.

Adunarea s'a deschis în sala teatrului de vară, în „Fabrică”, la ora 11 prin cuvântarea dlui v. președinte *Dr. O. Russu*, care în cuvinte bine simțite înfățișează pe scurt rolul Banatului în cultura neamului nostru, după aceasta salută pe reprezentantul bisericii, pe venerabilul arhieru, P. S. Sa părintele *Filaret Musta*, și pe ceilalți reprezentanți ai diferitelor instituții, prezenți la adunare.

Vorbesc apoi, în numele autorităților locale, dl prefect al județului, Coste, și primarul Gheorgevici.

Profesorul *Ţoni* aduce salutul Ligii Culturale, dnii I. Petrovici și neobositul bătrân E. Ungureanu aduc salutul bănățenilor, dl colonel Manolescu al „Caselor Naționale”, dl C. Nedelcu al „Fundăției Principele Carol” ș. a.

O telegramă omagială se trimite M. S. Regelui, președintelui de onoare al Asociațiunii.

S'au ales în sfârșit comisiunile și ședința primă s'a închis la ora 1 d. a.

După ședința a vizitat publicul adunat prima expoziție de pictură a artiștilor bănățeni, o expoziție remarcabilă, cu tot timpul scurt, care i-a stat la dispoziție pentru organizare. Între cei ce au expus s'au remarcat dnii Simonescu, Isac, Suhanek, Ferenczy, Sipos, Popper, și vasele cu motive românești ale dnei Ana Vidu.

Banchetul la restaurantul otelului Ferdinand a decurs în mijlocul unei însuflețiri generale. Oratori au fost: dr. Russu (p. M. S. Regele), Petrovici (p. oaspeți), Dr. Vaida.

-La ora 5 s'a dat un *matineu muzical*, în fața unei mulțimi de vre-o 3000 de ascultători. Corurile bănățene au eselat și de astădată; s'a produs corul „Lira” din Logoj, cel din Chișeteu, din Belinț, Cacova, Reșița, Reuniunea de cântări și muzică din Logoj etc. Sufletul mișcării muzicale a fost dl Ioan Vidu, căruia i s'au adus ovații binemeritate. Premiul de 3000 lei dat din partea „Asociațiunii” l-au meritat corurile bănățene.

A doua zi s'a ținut adunarea generală în sala Cercului Militar. Public foarte numeros.

Raportor al comisiei pentru revizuirea raportului comitetului a fost dl Augustin Popa (prof. din Blaj), care a trecut în revistă generală activitatea de peste an a „Asociațiunii”, apelând în cuvinte însuflețite la toți românii, să se lase cuprinși de un suflu de idealism în epoca noastră de cras materialism. A remarcat, în aplauzele generale, activitatea unor despărțăminte și persoane: dl Marin Ștefănescu cu despărțământul Cluj, Zenovie Păclășanu pe la periferiile române; Nicodim Cristea, în Almaș, Baia-mare; maior Boldea în Bozovici (Almăj), C. Buracu, Orșova; colon. Manolescu (Casele Naționale) cu darul de 60.000. Raportorul apelează la opinia publică românească să păstreze cu

scumpătate portul român, să joace jocuri naționale, să îndrăgească cântecul național. Dl prof. Bogdan-Duică a arătat, că cele peste 3000 de biblioteci sunt încă prea puțin sprijinite. Pentru muzeul principal din Sibiu pledează, ca să nu se fărâmtească puterile, dând atenție, deocamdată, prea multor muzee. Propune apoi, ca bursele existente ale Asociațiunii să se anuleze și să se înființeze un cămin al studenților în Cluj.

Secretarul Asociațiunii, dl I. Georgescu, a răspuns dorinței dlui Bogdan-Duică, privitor la Căminul din Cluj, că bursele sunt date pe baza unor litere fundamentale stabilite în testamentele donatorilor, în cât Asociațiunea trebuie să se țină de angajamentele luate. Asociațiunea are de scop să înființeze un cămin studentesc în Cluj dintr'alte fonduri. Directorul băncii „Albina” din Timișoara, dl Lupu, a raportat în numele comisiei despre situația financiară, dând descărcarea cuvenită.

A urmat unul din punctele principale: alegerea președintelui celui nou. În mijlocul aclamațiilor generale, după ce au vorbit dnii Marin Ștefănescu și I. Lupaș, ultimul ca raportor al comisiei instituite ca să candideze pe cineva, s'a declarat ales, unanim, dl Vasile Goldiș, cunoscutul nostru conducător.

În mijlocul unei tăceri sărbătorești, după ce a fost ovaționat minute întregi, și-a ținut dl Goldiș vorbirea-program.

A fost un apel la toată suflarea românească să se ridice sufletește la glasul de chemare al Asociațiunii și să lase la o parte orice frecări personale sau politice în incinta societății culturale, care va trebui să fie pentru toți focarul de lumină și de dragoste. Promite, că își va pune întreagă energia în folosul cauzei Asociațiunii și că dacă nu va reuși, are să depună frânele în mâinile altora. Aduce omagiile sale Dinastiei. Se declară pentru monarhie din toată convingerea. Citează din Gustave Le Bon: „credința prevalează știința” și pledează pentru credință în zilele noastre de prăpăd, cerând sprijinul bisericilor. Să ne adunăm toate puterile spre binele comun: Cu mulțumiri la adresa organizatorilor adunării generale din Timișoara, s'a sfârșit ședința a II-a.

După masă s'au ținut două conferințe mult aplaudate: una a dlui profesor univ. Silviu Dragomir, despre colonizările din Bănat, alta a dnei Marilina Bocu, despre expozițiile aranjate de dsa în orașele americane cu țesături și alte produse naționale române.

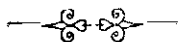
Seara a avut loc un bal la Cercul Militar.

A treia și a patra zi o parte dintre congresiști s'a dus la Reșița, primiți fiind cu brațele deschise.

Serbările dela Timișoara au fost adevărate serbări, ca cele de dinainte de război.

*

Să sperăm, că sufletul românesc de dincoaci de Carpați, smulgându-se din frigurile patimilor mărunte, va reveni la viața normală din trecut, primindu-și acum din nou direcția cea sănătoasă de mai înainte.

„Consultări teologice”.

Sub acest titlu, în „Biserica Ortodoxă din București, Nr. 9 (507) din Iunie 1923, părintele Arhim. Scriban răspunde la întrebarea unui preot următoarele:

E tocmai dimpotrivă de ce credeți Sf. Voastră. Nu se pface decât numai Sf. Agneț. Lucrul acesta este limpede arătat de *Simeon Tesalonicul*, prin cuvintele: „Părticelele sfinților sunt puse în locul sfinților înșiși, aducându-se în amintirea și cinstea și spre mântuirea noastră. Căci sfinții așiderea iau parte la taina cea înfricoșată, ca împreună pătimitori ai lui Christos... Iar părticelele acestea nu se pface în trupul Domnului sau în trupurile sfinților, ci ele sunt numai daruri și jertfe... aduse lui pe numele lor, care se sfințesc prin săvârșirea tainelor, prin împreunare și împărtășire și dând sfințenie și acelora pentru care se aduc”.

De asemenea vă citez și din alt autor:

„Părticelele scoase pentru sfinți, pentru vii și pentru morți, n'au aceea putere de sfințire și de curățire, pe care o are jertfa lui Christos. De aceea ele nu se sfințesc în trupul lui Christos și nu trebuie date credincioșilor spre împărtășire”.

La aceasta noi mai adaugem următoarele:

Doctrina, că nu numai sf. Agneț, ci și celelalte părticele — toate, câte s'au scos la proscomidie (deci și părticica Născătoarei de Dumnezeu, părticelele sfinților, cum și cele scoase pentru vii și pentru morți) — se pface în trupul Domnului nostru Isus Christos, este doctrina bisericii unite (greco-catolice). În biserica rutenă unită numai preoții au prerogativa a se împărtăși cu părticelile din sf. Agneț, iar pe mireni îi împărtășește din celelalte părticelile și nu din sf. Agneț.

Doctrina bisericii ortodoxe este cea expusă în răspunsul părintelui Arhim. Scriban. De aceea în biserica noastră, când se împărtășesc și mireni, preotul — după ce s'a împărtășit el însuși — pune în potir numai părticelele sfărâmate din partea sf. Agneț însemnată cu NI KA, iar părticelile sfinților și ale viilor și morților le lasă pe disc până după împărtășirea mirenilor, ca nu cumva să-i împărtășească cu acestea, neputându-le deosebi în potir de cele ale sf. Agneț.

P. B.

Din însemnările unui ariciu știutor de carte.

Pagini din natură.

Poveste de Gh. Popescu Sura.

— Nici eu nu știu, se amestecă și albina. Noaptea însă, socotesc că ni se iartă neștiința, de oarece nu ne vedem capul din lucru, așa că n'avem timp să ne ducem și să învățăm la școală, ca toată lumea; ne poți spune tu, dragă vântule? Întrebă dânsa.

— Cum nu. Doar nu-i cine știe ce greutate să spui cuiva, că: energie înseamnă muncă, lucru, mișcare, viață, răspunse vântul.

— Așa dar nu-i cine știe ce filozofie. Pe mine m'a speriat totdeauna vorba asta străină: „energie”.

— Așa se întâmplă aproape cu toată lumea, zise vântul, pentru că oamenii învățați au uratul obicei de a boteza tot ce știu ei cu nume grecești și latinești: Știi tu, cum îți zic ei ție?

— Albina... cum să-mi zică?

— Te înșeli drăguț, ție îți zic apes melifica.

— Ptui! bată-i să-i bată, dar trăzniți mai sunți!

— Ce să le faci? Asta-i boala lor și n'ai ce le face.

— Eu vreau să-i lăsăm în pace și să vorbim mai bine câteva despre energie, zise furnica.

— Da, puțină discuție nu strică, adăugă vântul.
 — Oare ce crezi tu, e răspândită energia în natură?
 — Sigur, că e răspândită — ci e atât de răspândită, încât eu pot să spun, că energia împreună cu materia au în stăpânirea lor toată nemărginirea, care ne înconjoară, vorbi stropul de apă.

— Eu n'am priceput ce-ați vorbit voi, zise furnica. Aud, că spuneți, că energia e răspândită în tot universul — dar eu vă mărturisesc drept, că n'am văzut-o nici odată. Poate că voi fi și trecut pe lângă ea și n'am cunoscut-o și deci vă rog să mă dumeriți și pe mine, cei-aceea: peatră, animal, plantă?

— Te poate lămuri picătura de apă, răspunse vântul; ea nu-i așa de obosită ca mine.

— Ție ți-e ușor s'arunci piatra'n apă și să pui pe altul s'o scoată, zise stropul.

— „Unde-i unu nu-i putere” răspunse vântul; dacă nu poți singur, ne vom căzni împreună: știi vorba bătrânească „unde-s doi puterea crește”.

— Așa mai zic și eu complectă furnica. Așa facem și noi, când se'ntâmplă să dăm peste vre-o povară prea grea: Ne ajutăm una pe alta.

— Vedeți, eu vântul, pentru că sunt în stare să mișc florile, frunzele și chiar ramurile arborilor, pentru că am puterea să ridic praful drumurilor, să transport sămânțele florilor, să mișc roțițele morilor de vânt, să suflu în pânzele corăbiilor, să port cu mine nourii de ploae, de grindină și de zăpadă, — eu am în mine energie.

— Fluviile, râurile, pârăele și căderile de apă, vorbi și stropul la rândul său, au în ele energie, pentru că în cursul lor pot să roadă malurile, pot să rostogolească pietre și bolovani, sunt în stare să miște roți, cari pun în mișcare mașinările fabricilor și învârtesc pietrele morilor și pot să ducă la vale corpurile plutitoare. Chiar și picătura de apă are în sine energie. Știi poezia lui He-liade Rădulescu:

Picătura cât de mică
 Ce din munte picurează,
 Face râului o cale,
 Care după ea urmează.

— Animalele, plantele și toate viețuitoarele, care se pot sau nu se pot mișca — dar care își câștigă hrana cu trudă, au în corpul lor energie, adăogă vântul.

— Am început să pricep, vorbi furnica: energia nu este ceva material, după cum credeam eu la început, ci este ceva, de care se bucură ființele și lucrurile, care sunt în stare să se miște. Dar pietrele bunăoară nu au și ele energie?

— Neapărat, că au și ele energie. N'ai văzut, mai ales primăvara, cum să rostogolesc pietre și bolovani pe coastele muntelui?

— Ba de câte ori. Am văzut chiar, când bolovanii cei mari sfărâmă în căderea lor tot ce le iese în cale.

— Acum ești convinsă, că toate lucrurile au energie? că ori care din ele poate să facă o mișcare, cu alte cuvinte un lucru, o muncă oarecare?

— Convinsă și prea convinsă răspunse furnica.

— Ori câtă știință ar avea omul în capul lui, tot nu-i este în de ajuns, își dete cu părerea albina; eu am auzit cândva, că „materia nu se creează, nu se pierde, ci numai se preface”. Și pentru că stropul de apă povestea adineaori, că toată nemărginirea este stăpânită de către materie și de către energie — aș vrea să știu, dacă nu cumva și energia se bucură de aceleași însușiri, ca și materia.

— Negreșit, că se bucură, răspunse vântul. Energia nu se creează, nu se pierde, ci se preface, la fel cu materia.

— În ce se poate preface energia? întrebă albina.

— Energia se preface tot în energie, dar sub altă formă.

— Din câte spui tu ar urma, că sunt mai multe forme, sub care se poate prezenta energia, vorbi furnica.

— Sigur; așa avem energia sub formă de mișcare, de căldură, de lumină, de magnetism, de electricitate.

— Ciudate lucruri. Ceea ce mă izbește pe mine mai mult, este faptul, că voi spuneți, că energia are în general însușirile materiei.

— Da, și aceasta este rezultatul ultimelor cercetări ale oamenilor de științe din zilele noastre, cari au ajuns la încheerea, că materia și energia e unul și acelaș lucru sub două forme deosebite.

— Cam cum ar mai veni și asta? întrebă furnica.

— Povestea-i cam lungă, totuși eu am să mă căznesc, ca să v'o spun în câteva cuvinte — bine'nțeles așa după cum am priceput și eu.

— Cred, că recunoști, că între tine, care știi ceva și între noi, care nu știm nimic, e o deosebire destul de mărișoară, zise furnica.

— Nu mult, de când chimiștii au aflat niște metale foarte ciudate, pentru că ele să desfac cu timpul. Aceste metale în timpul desfacerii lor dau lumină, căldură, electricitate și un fel de gaz, căruia învățații îi zic heliu.

Pentru că energia de lumină, de căldură și de electricitate se răspândește în formă de raze, metalele pomenite mai sus să numesc metale radioactive, iar dintre ele cel ce are radioactivitatea cea mai mare, se cheamă radiu.

— Povestea-i frumoasă, dar nu știu unde vrei să ajungi, îl întrerupse furnica.

— Ați luat seama la cele ce v'am spus? întrebă vântul?

— Da, răspunseră cei de față.

— În cazul acesta cred, că ați și înțeles, că sunt unele metale, cari se preface cu timpul în heliu și în căldură, lumină și electricitate.

— Cu alte cuvinte: în heliu și energie, zise furnica.

— Așa este, zise și albina, pentru că lumina, căldura și electricitatea nu sunt de cât niște forme ale energiei.

— Ne'nțelegem de minune, vorbi vântul.

S'a mai dovedit în urmă, că toate corpurile sunt radioactive — fiecare în felul său, deci materia are și însușirea, că este radioactivă. Dacă s'au priceput cele spuse mai înainte, se înțelege ușor, că materia să preface în heliu și în energie, adică materia nu este altceva decât o formă mai strânsă, mai îngrămădită și mai încheagată a energiei. Desfacerea materiei în energie să face foarte încet și în timpuri foarte îndelungate.

— În cazul acesta, este de nepriceput de unde vine atâta energie, câtă se'ntâlnește în natură. Oare de unde vine această energie? întrebă furnica.

— În universul, fără margini, numărul izvoarelor de energie n'are margini, zise vântul. Pe pământul nostru însă energia vine dela soare.

— Așa este, întări cele spuse stropul de apă, pentru că dacă n'ar fi soarele: vântul n'ar mai bate, ploaea și zăpada n'ar mai cădea pe pământ, iar oamenii, animalele și plantele — toate viețuitoarele într'un cuvânt, — ar pieri pentru totdeauna.

— Vântul, va să zică, îi copilul soarelui, își dete cu părerea albina.

— De fapt, vântul ia naștere din razele soarelui și anume din căldura lor, vorbi stropul de apă.

— Nici eu și cred, că nici prietena mea n'am înțeles nimic din spusese tale, zise furnica.

(Urmează)

Ș T I R I

Consistor plenar. Consistorul nostru diecezan s'a întrunit ieri, Sâmbătă, la 26 Aug. (8 Sept.) a. c., în ședință plenară sub prezidiul Prea Sfințitului Episcop diecezan Dr. Iosif Tr. Badescu.

Prezenți au fost ascorii: P. S. Sa Arhiereul și Vicarul Episcopesc Filaret Musta, Dr. C. Cornean, A. Moaca, A. Ghidiu, Dr. Gh. Popoviciu, I. Peșca, M. Gașpar, S. Evușian, Dr. A. Mihaescu, Sp. Șandru, P. Bernaz, Dr. D. Cioloca, Dr. V. Braniște, I. Orzescu, I. Mărilă, Iul. Vuia, Dr. D. Galiciu, Dr. M. Gropșian, Dr. Gh. Labonțiu, P. Rămneanțu și secretarul consistorial R. G. Ancușă.

S'au luat în discuție actele electorale privitoare la alegerile de protopresbiter dela Biserica Albă și Panciova.

Actul alegerii dela Biserica-Albă a fost anulat pentru defecte de formă, ordonându-se alegere nouă; iar la Panciova a fost numit pâr. Ioan Murgu din Sasca-Montană.

Alegere confirmată. Consistorul diecezan în ședința Senatului bisericesc din 15/28 August a. c., a confirmat alegerea capelanului Dr. Iosif Ieremia de paroh în Recița-Montană.

Retribuțiunile preoției pe Aprilie—Iunie a. c. n'au sosit încă dela Ministerul Cultelor și Artelor.

Cunoaștem nemulțumirea preoției și apreciem amărăciunea ce a cuprins sufletul ei, căci nici acum, la începutul anului școlar, când lipsurile sunt mai mari, nu și-a primit încă ajutoarele defă stat, pe care de mult trebuia să le fie ridicat.

De altă parte avem informațiuni, că proci mincinoși lătesc fel de fel de știri tendențioase în legătură cu cauzele, care ar pricinui întârzierea.

Pentru ca preoțimea noastră să se convingă de adevărata stare a lucrurilor și pentru ca să vadă, că nemulțumirea preoției ortodoxe de dincoaci de Carpați pentru această întârziere a ordonanțării retribuțiilor sale este generală, ne vedem îndemnați a reproduce din „Telegraful Român“ (nr. 67 din 18,31 Aug. a. c.) următoarele știri:

„**Întârziere supărătoare.** Ne aflăm în preajma lunii lui Septembrie și trebuie să constatăm, cu toată părerea de rău, că organele chemate ale statului încă tot n'au ordonat *retribuțiile preoției noastre* (congrua) pentru arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiu, pe lunile *Aprilie, Mai, Iunie* a. c.

„Sântem la început de an școlar, când preoțimea cu copii de școală trebuie să stea neputincioasă în lipsa *ordonanțelor de plată* asupra sumelor ce i-se cuvin, conform bugetului cheltuelilor Ministerului Cultelor pe anul 1923. Nu numai că în acest buget biserica *dominantă* primește fonduri și ajutoare cu mult mai mici în asemănare cu celelalte biserici — dacă socotim numărul credincioșilor, — dar nici aceste ajutoare și fonduri *nu sosesc la timp*. Clerul bisericii dominante, astfel nedreptățit, este lăsat pare ca anume în sărăcie și mizerie...

În față acestor stări, cerem din nou îngrijire mai evidentă pentru acest cler oropsit și luarea de măsuri, care să-l scutească de daune, ce ating și biserica, și statul.“

Ziar nou. În cursul lunii Septembrie va apărea în Capitală ziarul „România“, organ al partidului național român.

Catastrofa din Iaponia. Din Tokio se anunță un puternic cutremur de pământ, cum nu s'a mai pomenit până astăzi în istoria lumii.

Tokio, Yokohama și încă alte 10 localități au fost complet distruse.

După încetarea cutremurului, care a durat dela amiază până seara, a început să sufle, cu o intensitate crescândă, un uragan arzător.

Vulcanii, în care Iaponia este cea mai bogată din lume, s'au pus în mișcare și mai mulți dintre ei au făcut erupție.

Cutremurul a fost întovărășit de o cumplită clătinare a mării. Masse enorme de apă s'au prăbușit asupra portului și a insulei Enoshina, cutropind tot ce era în cale.

Pe câmpii sunt crepături în pământ ca niște adevărate prăpăstii, preste cari trebuiesc făcute poduri. Toate instalațiile hidraulice, de gaz, telefonice; toate drumurile, șoselele și căile ferate au fost distruse.

După știrile ce sosesc zilnic, cutremurele de pământ n'au încetat încă. — Puținii oameni, cari au mai rămas în viață, sunt aproape înebuniți și și așteaptă sfârșitul, căci — în lipsa căilor de comunicație — ajutoare nu li-se pot da, iar ce a rămas nedistrus de cutremur și apă, a ajuns pradă focului. Autoritățile nu mai pot menține ordinea și revolte grave au izbucnit în localitățile înfometate de imposibilitatea aprovizionării.

După ultimele știri din San-Francisco și Vladivostok, numărul morților se urcă la 3 milioane, iar pagubele la preste 1 miliard lire sterline.

Iubileul șvabilor bănățeni. În 8 și 9 Septembrie, la Timișoara, șvabii vor sărbători în cadreze unor impozante manifestății naționale jubileul de 200 de ani dela așezarea lor pe pământul mănăs al Bănătului românesc de azi.

Rusia recunoaște anexarea Basarabiei. Ziarele din Capitală aduc știrea, că ziarul rusesc „Rul“, care apare în Berlin, afirmă, că reprezentanții sovietului au recunoscut la Tiraspol anexarea Basarabiei de către România.

Ziarul emigranților ruși e indignat și cere guvernului sovietic să răspundă, dacă știrea este adevărată sau nu.

Conflictul greco-italian. Membrii comisiunii italiene pentru delimitarea graniței din Albania au fost asasinați pe teritoriu grecesc. Asasinii, despre cari se crede, că ar fi avut legătură cu cercurile oficiale grecești, nu au putut fi descoperiți.

Guvernul italian a cerut satisfacție dela cel grecesc, cerând împlinirea unor condițiuni incompatibile cu demnitatea unui stat independent, ca odinioară Austro-Ungaria dela Sârbia.

Grecia adresându-se Societății Națiunilor, a cerut scutul acesteia.

Impotriva tuturor așteptărilor, Italia a dat un ultimatum Greciei și chiar înainte de expirarea lui a procedat la bombardarea și ocupațiunea insulei Corfu.

Marea Britanie deși pare a fi de partea Greciei, căci își vede periclitate interesele sale din Mediterană, totuși — după ultimele știri — a ajuns la un acord cu Franța cu privire la acțiunea comună, ce o vor desfășura prin mijlocirea Societății Națiunilor și în comun acord cu Statele Micii Înțelegeri pentru menținerea păcii în Orient.

Deși Italia nu voiește să recunoască Ligei Națiunilor competență de a rezolvi conflictul, totuși este speranță, că diferendul se va rezolvi fără arme. În tot cazul politica lui Mussolini a dat greș în această chestiune, care poate aduce căderea fascismului în Italia.

Poșta Redacției.

Petrache. Mulțumim. Se va publica într'un număr viitor.

C. B. în M. Raportul a sosit prea târziu și așa nu mai este actual. Vorbirea a apărut și în altă gazetă și așa n'are rost să o mai reproducem și noi.

A. I. în M. Se va publica într'un număr viitor.

LOC DESCHIS. *)

Onorată Redacțiune!

Vă rugăm respectuos pentru clarificarea adevărului a publica în prețuita DVoastre gazetă următoarele:

Nu corespunde adevărului, că din incorectitudinile fostului subdirector al institutului nostru „Orăvițana” Gheorghe Tălescu institutul nostru ar fi suferit vre-o pagubă. Cu atât mai vartos nu corespunde adevărului, că părintele Petru Bernaz din Secaș ar fi sustras suma de 300 mii Lei. Părintele Bernaz n'a figurat și nu figurează cu nici un fel de imprumut în registrele băncii noastre, deci nu putem ști de unde a putut născoci informatorul DVoastre această minciună trivială și nedeamnă.

Părintele Bernaz e de 18 ani în consiliul nostru de administrație și în decursul acestui timp a muncit cu mult idealism și desinteres întru dezvoltarea institutului nostru, aducându-ne cele mai mari foloase indeosebi cu expoziția băncii noastre, unde institutul nostru a avut și are un plasament de aproape 2 milioane. Această expoziție e condusă cu cea mai mare corectitudine și de când e înființată, n'a fost caz de improceusare sau plângere din partea clientelei noastre.

Acestea Vă rog să le publicați în prețuita DVoastre gazetă, spre restabilirea adevărului și a spulbera o eventuală neîncredere a clientelei noastre, ce s'ar putea naște din acest caz.

Oravița, la 18 August 1923.

Cu toată stima

Virgil Musta m. p.

propop, vicedirectorul și conducătorul băncii „Orăvițana”.

CONCURSE.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Conzistor diecezan din 15/28 Iunie 1923 Nr. 1887 B., se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia de cl. III. din comună Gladna-română cu filia Gladnamontană, protopresbiteratul Făgetului, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele.

1. Una sesiune parohială, constătătoare din 32 jug.
2. Un plaț intravilan de 800 st. □
3. Stola uzuată.
4. După sesiunea și venitele parohiale alegândul paroh va avea să supoarte toate dările.

În lipsă de casă, alegândul paroh va avea singur să se îngrijească de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă recursele lor, conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Gladna-română, Prea On. Oficiu protopresbiterat din Făget.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sfânta biserică din Gladna-română, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar numai cū prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual și nici de cum în ziua alegerii.

Gladna-română din ședința comitetului parohial, ținută la 6/19 August 1923.

Pentru comitetul parohial.

Ioan Bumba

președinte.

Petru Balintoni

notar.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual

Nr. 3607 B ex 1923.

Acest concurs se aprobă cu adausul, că pe baza alineatului ultim din § 29 al Regulamentului pentru parohii și pe baza decisului consistorial ddo 3 Martie și respective 12 August 1914 Nr. 3053, ridicat și la valoare de concluz sinodul eparhial cu concluzul Nr. prot. 33 ex 1914, se enunță obligamentul credincioșilor de a presta birul parohial, care este o parte legală a dotației preotești. Caransebeș în 17 August 1923.

Episcopul diecezan:

2-3

Dr. Iosif Tr. Badescu.

Pentru ocuparea postului de *diacon* în orașul **Logoj** să publică concurs cu termen de 30. de zile calculat dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, cu următoarele emolumente:

1. Sesiunea diaconală circa 22 jugere.
2. Venitul stolar uzitat.
3. 3600 Lei anual pentru propunerea religiuului la școala de băieți și fete din loc și anume pentru 10 ore săptămânal; onorariul acesta se solvește din cassa cultului de-ocamdată, până când statul va da această sumă, când apoi obligământul comunei bisericești încetează.
4. 400 Lei onorar din cassa bisericii, pentru purtarea agendelor notariale ale Comitetului și Sinodului parohial.
5. Onorar de 300 Lei pentru 15 cuvântări bisericești, de fiecare cuvântare 20 Lei.

Recursele să se înainteze cu documentele prescise Oficiului protopresbiterat ortodox român al Logojului.

*) Pentru cele publicate la acest loc Redacția nu ia nici o răspundere.

Recurenții se obligă a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratoria bisericească, dovedind că posed calificația de clasa I.

Dat din Ședința comitetului parohial, ținută la 3/16 August 1923. 3—3

Dr. George Popoviciu
prezident

George Onae
notar.

În conțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu* protopop.

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a din Brosceni, protopresbiteratul Oraviței, devenită vacantă prin moartea preotului Petru Alexiu, se escrie concurs cu termen de recurgere 30 zile, socotit dela prima publicare în „Foaia Diecezană.”

Emolumentele sunt:

1. Sesiunea parohială 30 jug., după carea alegându-l paroh va avea să supoarte toate dările.
2. Un intravilan.
3. Stola și venitele uzitate.
4. Birul parohial de fiecare număr 5 (cinci) Lei în lipsa de casă parohială, alegându-l paroh va avea singur să se îngrijească de locuință.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt poftiți a-și subșterne recursele lor, instruate conform Stat, organic și regulamentului pentru parohii — adresate comitetului parohial din Brosceni — Prea On. Oficiu protopresbiterat ort. rom. din Oravița-montană, precum și a se prezenta în s. biserică în vre-o Duminică sau sărbătoare, însă nu în ziua de alegere, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cântare.

Brosceni, din ședința comitetului parohial ținută la 2 Iulie 1923. 2—3

Ilie Clerei m. p.
paroh și pres. com. par.

Petru Berlogia m. p.
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Virgil Musta* m. p. protopresbiter

Pe baza ordinului consistorial ddto 5 Decembre 1922 Nr. 4514 B. ex. 1922, se publică de nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pentru ocuparea postului de *paroh* în parohia vacantă de clasa II-a din comuna *Agadici*, protopresbiteratul Oravița-montană.

Emolumentele sunt:

1. Sesiunea parohială constatătoare din 45 jughere pământ arător și fânețe.
2. Un intravilan de 200 st. □
3. Un extravilan de 1400 st. □
4. Birul parohial și stola uzitată.

Ne fiind casă parohială, alesul va avea să se îngrijească singur de locuință, primind a patra parte dela comuna bis. din chiria anuală până la zidirea casei parohiale.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă recursele lor, conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiterat în Oravița-montană.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Agadici, din ședința comit. parohial ținută 16/29 Iulie 1923.

2—3

Martin Jicman
președ. comit. paroh.

În conțelegere cu mine: *Virgil Musta*, protopresbiter.

Nr. 186. exec. 1923.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor al judecătoriei de ocol din Caransebeș, în sensul §-lui 102 art. de lege LX din 1881: resp. în sensul §-lui 19 art. de lege XLI. din 1908 prin aceasta publică, că în urma decisului Judecătoriei de ocol din Caransebeș de sub Nr. 514/1923 efectuându-se execuțiunea, la 30 Iunie 1923, în favorul executantului Dr. Iacob Déri contra executatului pentru suma de 600 Lei și acces. mișcătoarele cuprinse și supracuprinse, cari s'au prețuit în 15.000 Lei și anume: Stelajuri, pulturi, cântar și dulap se vor vinde prin licitație publică. Deci în urma decisului Nr. 1666/1923 G. a Judecătoriei de ocol Caransebeș, pentru incasarea pretensiunii de 600 Lei capital, după aceasta 5% din 28 Februarie 1923 interese și speșele de 396 Lei 25 bani staverite până în prezent, se fixează termenul de licitație **pe ziua de 13-lea Septemvrie 1923 la orele 6 p. m. în comuna Caransebeș** la locuința executatului și toți aceia, cari au voie de a cumpăra, sunt invitați cu aceea observare, că mișcătoarele de sus în sensul art. de lege LX. din 1881: §-ul 107, 108 se vor vinde celor cari dau mai mult, pe lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Întru cât mișcătoarele licitande sau cuprins și supracuprins din partea altor creditori și acestia și-au câștigat dreptul de acoperire asupra licitației în sensul §-lui 129 a legii LX. din 1881: se va efectui și în favorul lor.

Caransebeș, la 24 August 1923.

Mihail Gurin
executor jud. reg.

— Dela Judecătoria de ocol Caransebeș. —

Nr. 2196
1923.

PUBLICAȚIUNE.

Judecătoria de ocol Caransebeș face cunoscut, că pentru anularea a 4 bucăți cărți de depunere dela Cassa nouă de păstrare din Caransebeș pe numele următorilor proprietari din comuna Petroșnița și anume:

1. Chiriac Bacila sub numărul de depunere 5494, cartea de depunere IX, pagina 423, cu 1 Iulie 1923, depunerea de 7358 Lei cu 10%.

2. Metodie Bacila sub Nr. de depunere 6038, cartea de depunere X, pagina 169, cu 1 Iulie 1923, depunerea de 1428 Lei 50 bani, cu 10%.

3. Iosim Iovanovici sub Nr. de depunere 6821, cartea de depunere X, pagina 311, cu 1 Iulie 1923, depunerea de 10.654 Lei 40 bani, cu 10%.

4. Ion Gurgu sub Nr. de depunere 6284, cartea de depunere X, pagina 292 cu 4 Iulie 1923, depunerea de 3196 Lei 20 bani cu 10%, cari documente afirmative sar fi pierdut, la cererea lui Chiriac Bacila din Petroșnița pornește procedura de anulare.

Prin urmare provoacă posesorul numitului document, că în termen de un an dela ziua înscrierii 3 a acestei publicațiuni în „Ardealul Juridic” să prezinte judecătoriei documentul, pentru că în caz contrar, Judecătoria la înoința cerere a petentului i-l va declara de anulat.

Caransebeș la 14 August 1923.

L. S.

Dr. Ember ss. judec.

Pentru autenticitate

1—3

Ioan Draghici
prim-pirector

Direcțiunea liceului „Traian Doda” Caransebeș.

Nr. 546/1923.

Înștiințare pentru anul școlar 1923/24.

Examenele de corigență se vor ține în 15 și 17 Septembrie.

Examenele de admitere în cl. I și cele de diferență se vor ține în 15, 17 și 18 Septembrie, mai întâiu în scris, apoi oral.

Examenle de absolvire se vor ține în 18 Septembrie, dar numai curs inferior.

Examen de admitere cl. I vor da toți elevii, cari cer înscrierea în această clasă. Cererile pentru primire la examen de admitere, cari sunt totodată cereri pentru înscriere, se vor înmînta Direcțiunii liceului în zilele de 1—14 Sept. și vor fi ajustate cu certificat de naștere (unul dela oficiul stării civile, altul dela of. parohial), certificat de absolvirea cursului primar (cl. IV) și certificat de revaccinare. Cei ce nu prezintă certificat de naștere (în românește) și certificat școlar, nu vor fi înscriși. Imprimare (formulare) pentru cereri se capătă la Direcțiune cu 1 Leu exemplarul.

Examenul de admitere constă din o probă scrisă la l. română, după dictat, o problemă de aritmetică și o probă de cetire din l. română cu spunerea cuprinsului și cu întrebări din gramatică.

Examenele particulare și examenle integrale ale elevilor, cari au intrerupt studiul, încep asemenea în Septembrie (scris și oral).

Înscrierile se vor face în 18, 19 și 20 Sept. Elevii de clasa II și a III vor fi înscriși numai în baza unei cereri de înscriere, prezentată în timpul dela 1—14 Sept. și ajustată cu certificat școlar și certificat de naștere (ca la cl. I). Imprimare de cereri se află la Direcțiune cu 1 Leu exemplarul. Elevii cari intră în cl. IV—VIII și cari au fost și anul trecut la acest liceu, se înscriu fără cerere, prezentând certificatele amintite și solvind taxele, sau prezentând cererea de dispensă.

Elevii vor plăti următoarele taxe:

Taxa de frecvență: 50 Lei pentru cursul inferior, 80 Lei pentru cel superior. Suprataxa, care încă nu e fixată, dar va fi minimum 500 Lei (pentru clasele paralele extrabugetare Lei 600). Taxa de membru al Comi-

tetului școlar a părintelui sau a tutorelui va fi probabil de 100 Lei și taxa de baie 40 Lei. Repetenții plătesc taxa de frecvență mărită cu 50%.

Taxele se pot plăti sau în întregime, la înscriere, sau în 3 rate.

Elevii claselor extrabugetare vor plăti taxele *deodată*, la înscriere.

Dispense de taxe. Sunt scutiți de drept de taxele școlare (afară de taxa de baie): orfanii de războiu, copiii membrilor corpului didactic (dacă au cel puțin 2 copii în școalele statului), ai invalizilor de războiu, ai veteranilor militari, ai gradelor inferioare din armată reangajați, dacă sunt promovați și dacă la înscriere prezintă dovada despre situația lor de drept.

Pot fi dispensați de taxe și alți elevi merituoși și săraci, dacă au nota la purtare cel puțin „bună” și nota generală la studii cel puțin „bine”, prezentând la înscriere o cerere în acest senz, ajustată cu certificat oficial de starea materială și familiară actuală a părinților și certificat școlar. Vor fi preferiți copiii funcționarilor săraci.

Elevii particulari plătesc următoarele taxe: taxa de înscriere 10 Lei, taxa de frecvență. 50 Lei, suprataxa (probabil) 1000 Lei și taxa de membru al Comitetului școlar a părintelui sau tutorelui 100 Lei. Scutirile se dau după aceleași norme ca și la elevii regulați.

Elevii cari se înscriu în cl. V vor declara la înscriere, dacă voiese să urmeze în secția modernă sau reală.

Anul școlar începe în 21 Septembrie cu Chemarea Sfântului Duh.

Cursurile încep la 22 Septembrie c. ora 8 dimineața. Caransebeș, la 18 August 1923.

2—2

Direcțiunea.

Un atelier de păpucar

cu două mașini de cusut, una sistem „CYLINDER” și una „RINGSCHIFF”,
din cauza morții e de vânzare. Eventual și in parte

Inform. la dna v. d.
IGN. SIGMUND
FERDINAND

Aduc la cunoștința On. Public, că mi-am deschis în CARANSEBEȘ, Strada Ovid No. 583.

**UN ATELIER PENTRU
PICTURI BISERICESTI,
TOT FELUL DE ICOANE, PRAPURI,
RĂPIZI ȘI ORICE MOBILE BISERICESTI**

Primesc comande de ORICE MOBILE DE CASĂ,
cu motive Naționale Române.

IOAN BALEANU, pictor.